

Paraša: Šemot

6 762 písmen

1 763 slov

124 veršů

215 řádek

Žádná micva

וְלֹא־יְכַלָּה עוֹד הַצִּפְנִינוּ וַתִּקַּח־לּוֹ תִּבְתָּ גְמָא וַתַּחֲמָרָה
בַּחֲמָר וּבַזָּפֶת וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת־הַיֶּלֶד וַתִּשֶׂם בְּסוּף עַל־
שִׁפְתַּת הַיָּאֵר:

A když ho již déle nemohla skrývat, vzala pro něj rákosovou schránku, vytřela ji jilem a smolou, vložila do ní chlapce a položila ji u břehu Řeky do rákosí.

Sidra pro tento týden: Šemot**1. alija (Šemot 1:1–17)**

Text Tóry nejprve vyjmenuje všech dvanáct synů Jisra'ele/Ja'akova, kteří sestoupili do Egypta. Znovu připomíná smrt Josefa i jeho bratrů. Mezitím se z dětí Jisra'ele v Egyptě stává velký a početný národ. K moci se ale dostane nový faraon, který si nepamatuje, co vše Josef pro Egypt vykonal. Jisra'el zotročí těžkou dřinou. Přestože je národ podroben přísným zákonům, stále se rozrůstá. Egypťané se nejprve snaží přidávat Jisra'eli stále více otrocké práce, ale když ani to nepomáhá, faraon vydá rozkaz, aby hebrejské porodní báby zabíjely novorozené hebrejské chlapce. Bohabojné porodní báby ale nechávají chlapce žít

2. alija (1:18–2:10)

Faraon přikazuje, aby byli novorození hebrejští chlapci vhozeni do Nilu. Následuje příběh o Mošeho narození. Mošeho matka Jocheved jej nejprve tři měsíce ukrývá a poté ho položí do košíku na břehu řeky. Tento košík spatří faraonova dcera a zjistí, že uvnitř leží hebrejský chlapec. Mošeho sestra Miriam, která celou situaci sleduje zpozvzdálí, nabídne faraonově dceři, že pro chlapce zajistí hebrejskou kojnou. Faraonova dcera souhlasí a Miriam přivede Mošeho vlastní matku Jocheved, která se o něj stará. Když chlapec vyroste, přijme jej faraonova dcera za syna a dá mu jméno Moše.

3. alija (2:11–28)

Moše se vypraví ke svým bratřím a uvidí Egypťana, jak bije Hebrejce. Když se ujistí, že jej nikdo nevidí, zabije Egypťana a zahrabe ho do písku. Druhý den spatří dva Hebrejce, jak se sváří mezi sebou. Když je napomene, jeden z nich opáčí, že Moše nad nimi není soudcem a zeptá se ho, jestli ho hodlá zabít stejně jako onoho Egypťana. Tak Moše zjistí, že jeho čin nezůstal utajen. Faraon se o celé věci dozví a chce Mošeho potrestat. Ten ale uprchne před faraonovým hněvem z Egypta do Midjánu. V Midjánu potká dcery midjánského kněze Reuela (Jitra) u studny. Moše jim pomůže vypořádat se s cizími pastýři, kteří jejich stáda odhání od vody a Reuel ho pozve do svého stanu. Moše si za ženu vezme jeho dceru Ciporu a narodí se jim první syn Geršom. Faraon umírá a děti Jisra'ele nařikají k Bohu, který si připomene svou smlouvu s Avrahamem, s Jicchakem a s Ja'akovem.

První pokus o nastolení smíru mezi dětmi Jisra'ele nedopadl pro Mošeho příliš slavně. Proč? Co to vypovídá o Jisra'eli jako národu? Byli Jisra'elci na vykoupení tehdy připraveni?

4. alija (3:1–15)

Moše pase Jitrova stáda a přijde k Boží hoře Chorev. Tam spatří keř, který hoří, ale neshoří. Bůh k Mošemu zvolá, nařídí mu, aby se zul, neboť stojí na svatém místě. Poté Mošemu oznámí, že zachrání svůj lid z egyptského područí a přivede je do země Kenaan. Moše má jít k faraonovi a stát se jeho prostředníkem, který vyvede Jisra'el z Egypta.

5. alija (3:16–4:17)

Bůh ujišťuje Mošeho, že ho starší Jisra'ele poslechnou a uvěří mu. Moše má faraona požádat, aby svolil s odchodem Hebrejců na tři dny do pouště za účelem obětování Bohu. Faraon to podle Božího plánu odmítne a následně Bůh na Egypt sešle deset ran. Zároveň Mošemu zjeví tři znamení, která má ukázat lidu. Jeho hůl se promění v hada, jeho ruka se dokáže změnit v bílou, jako by byla nakažena malomocenstvím a vody Nilu dokáže proměnit v krev. Moše si přesto nevěří a snaží se přemluvit Boha, aby místo něj vyslal někoho jiného. Bůh Mošeho námitky odmítne a oznámí mu, že jeho mluvčím bude jeho výřečný bratr Aharon, který mu už ostatně spěchá naproti.

6. alija (4:18–4:31)

Moše se vrátí do Egypta. Bůh instruuje Mošeho, aby faraonovi oznámil, že pokud nevyhoví Mošeho požadavkům, pobije Bůh všechny prvorozené Egypta. Bůh chce náhle Mošeho usmrtit, čemuž zabrání pouze Cipora tím, že obřeže jeho syna Eliezera (Raši). Aharon přichází přivítat Mošeho a ohlašuje lidu to, co Bůh oznámil Mošemu. Moše předvede tři znamení.

7. alija (5:1–6:1)

Moše a Aharon přistoupí k faraonovi, který jejich požadavky odmítá a místo toho přidá Jisra'elcům ještě více roboty. Hebrejští dozorcí si Mošemu stěžují. Moše se ptá Boha, proč jej poslal, když jeho konání lidu spíše škodí, než aby mu prospělo.

Haftara (Ješajahu 27:6–28:13, 29:22–23)

Prorok Ješaja ve svém proroctví popisuje, jak hluboko klesl Jisra'el a jaký trest je nachystán pro Efrajima a severní kmeny. Zároveň ale předpovídá, že jednoho dne Bůh posbírá Jisra'el, od Nilu až po egyptský potok, a vyvede jej zpět z vyhnanství.

Ránu za ránu

„Což ránu, již ho bili, neoplatil ranou, již bil je, což nebyl zabit zabiják, jenž ho zabíjel?“ (Ješajahu 27:7)

Tématy haftary tohoto týdne jsou vykoupení a potrestání lidu Jisra'ele v době, kdy byl pod asyrskou nadvládou. Její text obsahuje podivný verš popisující Boží odhodlání potrestat absenci loajality svého lidu: „Vyhnan ho do vyhnanství, spor s ním vedl, (be-se'se'a), prudkým vichrem jsi je odvál pryč, jako když od východu vítr udeří.“ (Iz 27,8) Verš pravděpodobně odkazuje na zkázu, kterou Asýrie způsobila severnímu izraelskému království, a dodává této tragédii teologické opodstatnění. Překlad rabína Sidona ale hovoří následovně: „Míra proti míře se přely, než ji propustil, a zvažoval to od počátku s těžkým srdcem.“ Odkud pochází obrat „míra proti míře“?

Slovo „se'se'a“ patří mezi ty výrazy, jejichž význam je nejasný. Nebyl zřejmý ani v dobách prvních rabínských učenců, a tak jej někteří z nich vykládali rabínskou metodou, která slovo rozkládá na jednotlivé části. Tento postup, známý jako *notarikon*, interpretuje toto slovo jako „se'a se'a“. „Se'a“ byla v dobách Mišny a Talmudu běžná objemová míra (cca 8,29–14,4 l). To dává verši zcela jiný význam. Namísto zuřivého a bezuzdného trestu chápala tato kreativní etymologie Boží trest jako přesně odměřený.

Tento výklad také podnítl vznik zajímavého rabínského teologického pojmu. Zdvojení slova „se'a“ vedlo některé rabíny

k myšlence, že záměrem tohoto verše bylo oznámit nám, že božská spravedlnost je vykonána v duchu dříve zmíněného pravidla, a to „mida ke-neged mida“ neboli „míra za míru“ (česky zhruba „jak se do lesa, tak se z lesa...“). V duchu tohoto výkladu se nesl i midraš ze sbírky Pesikta de-rav Kahana, který výše zmíněný verš nevykládal jako Boží trest nad Jisra'elem, ale jako Boží odplatu na Egypťanech za zotročení dětí Jisra'ele:

„Rabi Jehuda řekl: „Egypťané budou biti stejnou holí, jakou bili Jisra'elce“. Rabi Nechemja řekl: „Egypťané budou zabiti tím samým mečem, kterým pobíjeli Jisra'elce“. Proč? Právě kvůli hříčce slova „be-se'se'a“, které čti jako „be-se'a se'a“ – „míra za míru“. Jak učil rabi Meir: „Jakou mírou člověk měří, takovou mu bude odměřeno.“

A to také potvrzuje i překlad verše, který výše zmíněnému verši v haftare předchází: „Což ránu, již ho bili, neoplatil ranou, již bil je, což nebyl zabit zabiják, jenž ho zabíjel?“

Tento midraš obsahuje jednoduchou, ale důležitou poučku: dobro vede k dalšímu dobru a zlo vede jen k dalšímu zlu. A i když se vždy nedočkáme spravedlnosti, jakou bychom si představovali, máme si pamatovat, že naše dobré i zlé skutky s sebou nesou následky, které se nám vrátí. To se ostatně potvrdilo i faraonovi.

O PÁR SET LET POZDĚJI

